

Põhikooli ajaloo lõpueksami vastavustabel

I. Õppekava üldpädevused

Üldpädevus	Eksami seos üldpädevustega
Väärtuspädevus	Õpilane suudab mõista humanismi, demokraatia ja jätkusuutliku arengu põhiväärtusi ning nendest oma tegutsemises juhinduda. Õpilane suudab hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt.
Sotsiaalne pädevus	Õpilane suudab toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna. Õpilane teab ning järgib ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme; teeb koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerib inimeste erinevusi ning oskab arvestada neid suhtlemisel.
Enesemääratluspädevus	Õpilane suudab mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi.
Õpipädevus	Õpilane suudab hankida õppimiseks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut, sealhulgas õpioskusi ja -strateegiaid erinevates kontekstides ning probleeme lahendades; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust.
Suhtluspädevus	Õpilane suudab ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
Matemaatikapädevus	Õpilane suudab kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades.
Ettevõtlikkuspädevus	Õpilane suudab ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi; seada eesmärgid ja neid ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest; reageerida paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske.

II. Õppekava valdkonnapädevused

Valdkonnapädevus	Eksami seos valdkonnapädevustega
Emakeelepädevus	Õpilane suudab lugeda ja mõista erinevaid tekste, väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt ja kirjalikult.
Võõrkeeltepädevus	Õpilane mõistab enda ja teiste kultuuride erinevust ning lugupidamist teiste keelte ja kultuuride vastu mitmekultuurilises ühiskonnas.
Matemaatikapädevus	Õpilane oskab tõlgendada arvandmeid (graafikud, tabelid, diagrammid); oskab probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada. Oskab loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada.
Loodusteaduslik pädevus	Õpilane teab kuidas looduskeskkond mõjutab inimese arengut. Õpilane väärtustab jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi.
Tehnoloogiline pädevus	Õpilane oskab hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte. Õpilane teab erinevaid ameteid ja elukutseid. Õpilane oskab rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid tõhusalt ning eetiliselt oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel; kasutada tehnilisi vahendeid eesmärgipäraselt ja säästlikult, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.
Kultuuriline pädevus	Õpilane teab, mis on eneseteostus, rahvakultuur ning loominguline eneseväljendusoskus.
Tervise- ja kehakultuuripädevus	Õpilane suudab mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana; arendada sallivat suhtumist kaaslastesse ning koostööpõhimõtteid tervislikku eluviisi järgides.

III. Eksami seos õppe- ja kasvatuseesmärkidega ja läbivate teemadega

ÜL.		Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Keskond ja jätkusuutlik areng	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Kultuuriline identiteet	Tehnoloogia ja innovatsioon	Tervis ja ohutus	Väärtused ja kõlblus	Teabekeskond	Ajaloo õppe- ja kasvatuseesmärgid
Arutlus		x	x	x	x			x	x	1) tunneb huvi mineviku vastu; 2) tunneb oma kodukoha ajalugu, Eesti ajalugu, Euroopa ning maailma ajalugu ajastut kõige enam iseloomustavate sündmuste, protsesside ja isikute kaudu; 3) väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning oma rolli kultuuripärandi säilitajana ja edasikandjana ning määratleb end oma rahva liikmena; 4) leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet; 5) kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid; 6) mõistab põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning hindab allikate usaldusväärsust ajaloosündmusi ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsides; 7) tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi, kujundab ning põhjendab oma arvamust, analüüsib ja hindab oma tegevust ning näeb ja korrigeerib oma eksimusi; 8) tunneb ja kasutab erinevaid õpivõtteid, tekstiliike ja teabeallikaid, väljendab oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kasutab õppetegevuses IKT vahendeid.
I OSA	1	x		x	x			x	x	
	2	x		x						
II OSA	1			x	x					
	2	x						x	x	
	3			x	x				x	
	4	x				x	x	x		
III OSA	1	x	x	x		x		x		
	2				x				x	
	3		x		x					
	4	x	x				x			
IV OSA	1							x	x	
	2	x	x	x		x		x		
	3	x		x			x	x	x	
V OSA	1		x		x		x			
	2					x			x	
VI OSA	1					x	x		x	
	2		x							
	3	x	x	x		x	x			
VII OSA	1	x		x	x	x		x		
	2	x			x	x				

IV. Eksami ülesannete seos kooliastme õpitulemustega

III kooliastme õpitulemused	A	I OSA		II OSA				III OSA				IV OSA			V OSA		VI OSA			VII OSA	
		1	2	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	1	2	1	2	3	1	2
Põhikooli lõpetaja:																					
1) iseloomustab ajaloo põhietappe näidete kaudu;	x							x		x		x	x								
2) mõistab eri ajastute kultuuripanust ning iseloomustab tähtsamaid ajaloosündmusi, isikuid ja kultuurinähtusi;			x	x	x				x			x			x					x	x
3) võrdleb ajaloosündmusi ja -nähtusi, leiab sarnasusi ja erinevusi, toob esile põhjusi ja tagajärgi, arutleb märksõnade/küsimuste toel, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda nii suuliselt kui ka kirjalikult;	x	x			x					x	x		x	x	x	x		x	x	x	x
4) teab Eesti ühiskonna arengujärke ja tähtsamaid ajaloosündmusi, seostab kodukoha, Eesti ja Euroopa ajalugu maailma ajalooga ning saab aru, et ajaloosündmusi võib tõlgendada mitmeti;	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x										
5) töötab mitmesuguste ajalooallikatega, kommenteerib ja hindab neid kriitiliselt;		x			x	x			x					x							
6) otsib, analüüsib ja kasutab ajalooinfot, koostab kava ja mõistekaarti, ajalooreferaati ja lühiaurimust, esitleb seda suuliselt ja kirjalikult ning IKT vahendeid kasutades;	x																				
7) töötab kaardiga ja koostab lihtsamaid skeeme;		x															x				
8) asetab end minevikus elanud inimese olukorda.	x				x								x	x						x	

V. Eksami ülesannete seos õpitulemustega

Õpitulemus	A	I OSA		II OSA				III OSA				IV OSA			V OSA		VI OSA			VII OSA	
		1	2	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	1	2	1	2	3	1	2
Maailm kahe maailmasõja vahel 1918–1939																					
1) toob esile rahvusvahelise olukorra teravnemise põhjusi 1930. aastail;	x											x		x							
2) iseloomustab ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda;	x												x							x	
3) iseloomustab ning võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul;	x									x											
4) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, ideoloogia, fašism, kommunism, natsionaal-sotsialism, repressioon, Rahvaste Liit, Versailles’ süsteem, vaikiv ajastu, parlamentarism, Tartu rahu;	x	x	x							x		x	x	x							
5) teab, kes olid Jossif Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Franklin Delano Roosevelt, Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson, ning iseloomustab nende tegevust.	x		x									x				x					
Teine maailmasõda 1939–1945																					
1) iseloomustab, milline oli rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel, ja toob esile Teise maailmasõja puhkemise põhjusi;	x											x		x	x						
2) selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos;															x						
3) iseloomustab Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist;															x						
4) teab, millal algas ja lõppes Teine maailmasõda, toob esile Teise maailmasõja tulemused ja tagajärjed;	x														x						
5) teab, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ning mis riikidest moodustus Hitlerivastane koalitsioon;																x					
6) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid MRP, holokaust, küüditamine, baaside leping, okupatsioon, ÜRO.			x	x				x				x			x						

Maailm pärast Teist maailmasõda 1945–2000																					
1) iseloomustab külma sõja olemust ning toob esile selle avaldumise valdkonnad ja vormid;	x																	x	x		
2) toob esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed;	x						x	x												x	
3) analüüsib Eesti iseseisvuse taastamist ja Eesti Vabariigi arengut;	x					x	x	x	x	x	x										
4) iseloomustab kultuuri ja eluolu 20. sajandil;				x	x															x	x
5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid perestroika, glasnost, külm sõda, kriisikolle, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, plaanimajandus, massirepressioon, Atlandi Harta, Euroopa Liit, NATO, Balti kett, laulev revolutsioon.	x			x			x	x			x							x	x	x	